

ชื่อเรื่อง : แนวทางการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ ด้วยแผนที่วัฒนธรรม ผ่านมุมมองการวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนา กลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูง จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย

ชื่อผู้วิจัย : นางสาวดุจฤดี คงสุวรรณ และคณะ

สาขาวิชา/คณะ : แขนงวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาวิชาสังคมศาสตร์

สาขาวิชาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ : ๒๕๖๗

ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยปี : มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ถึง กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งสำรวจและรวบรวมมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ อาข่า และลีซู ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ผ่านวิธีวิทยาชาติพันธุ์วรรณนาและการจัดทำแผนที่วัฒนธรรม เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน บนหลักการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมในบริบทของโลกาภิวัตน์

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าระบบองค์รวมทางวัฒนธรรมของทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ความเชื่อ พิธีกรรม ระบบเครือญาติ ภาษา การดำรงชีพ เทคโนโลยีและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่สอดคล้องประสานกันอย่างแนบแน่น เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเชิงเศรษฐกิจและคุณค่าเชิงสังคมได้อย่างสมดุล โดยเฉพาะเมื่อได้รับการส่งเสริมผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เยาวชนมีบทบาทใหม่ในการสื่อสารอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ผ่านเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ ขณะที่ผู้สูงอายุยังคงเป็นคลังภูมิปัญญาของชุมชน การจัดการทุนชุมชนจึงต้องมีลักษณะ “มีส่วนร่วม” ที่เน้นความเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมควบคู่กับการแปรเปลี่ยนทุนวัฒนธรรมให้เป็นผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ เช่น โฮมสเตย์ สินค้าหัตถกรรมและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

งานวิจัยเสนอแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากด้วยการผสมผสานทุนวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียง และนวัตกรรมร่วมสมัย พร้อมผลักดันให้เกิดกฎหมายชาติพันธุ์เพื่อรองรับสิทธิทางวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่เท่าเทียม เคารพในความหลากหลายและมั่นคงอย่างยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ : มรดกทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่/อาข่า/ลีซู แผนที่วัฒนธรรม เศรษฐกิจฐานรากการจัดการทุนชุมชน

Research Title: Ethnographic Approaches to Cultural Heritage Management via Cultural Mapping in the Context of Globalization: A Study of Highland Ethnic Groups in Northern Thailand

Author: Miss Dujluedee

Faculty: Programs in Sociology and Anthropology / Geographic Information Systems (GIS),
Faculty of Social Sciences

Fiscal Year: ๒๐๒๔

Year of Research: January ๒๐๒๔ to July ๒๐๒๕

Abstract

This study investigates and documents the cultural heritage of the Lahu, Akha, and Lisu ethnic groups in Chiang Mai and Chiang Rai provinces through ethnographic methods and cultural mapping. It aims to create a spatial knowledge base to support sustainable grassroots economic development, rooted in cultural resource management amid globalization. The research highlights that the cultural systems of these communities—encompassing beliefs, rituals, kinship, language, subsistence, traditional technologies, and environmental stewardship—remain interwoven and form a robust foundation of intangible heritage. This heritage holds substantial potential for generating economic value and reinforcing social identity.

The study finds that lifelong learning is key to cultural transmission. Elders retain indigenous knowledge, while youth are taking active roles in expressing ethnic identity via digital media. Participatory, community-driven approaches are emphasized in managing cultural capital, enabling the transformation of traditions into creative outputs such as homestays, handicrafts, and cultural tourism. The research proposes an integrative model of grassroots development that blends cultural capital, sufficiency economy principles, and innovation.

Finally, the study advocates for formal recognition of cultural rights through ethnic legislation, aiming to foster a more inclusive, diverse, and sustainable society in the context of ongoing socio-economic change.

Keywords: Cultural Heritage, Lahu/Akha/Lisu Ethnic Groups, Cultural Mapping, Grassroots Economy, Community Capital Management